

МАТЕ МАТИШИЋ

ЈА САМ ОНА КОЈА НИСАМ

ЗАГРЕБАЧКО КАЗАЛИШТЕ МЛАДИХ (ХРВАТСКА)

СУБОТА, 28. МАЈ

MATE MATIŠIĆ

I'M THAT I'M NOT

ZAGREB YOUTH THEATRE (CROATIA)

SATURDAY, 28TH MAY

Редитељ: ПАОЛО МАЂЕЛИ
Драматуршкиња: ЖЕЉКА УДОВИЧИЋ ПЛЕШТИНА
Сценограф: МИЉЕНКО СЕКУЛИЋ
Костимографкиња: МАРИТА ЂОПО
Музика: ИВАНКА МАЗУРКИЈЕВИЋ и
ДАМИР МАРТИНОВИЋ МРЛЕ
Идеја и реализација видеа: ИВАН МАРУШИЋ КЛИФ
Дизајн светла: АЛЕКСАНДАР ЧАВЛЕК
Асистент сценографа: АНТУН СЕКУЛИЋ
Сарадница за покрет: АЊА ЂУРИНОВИЋ

Direction: PAOLO MAGELLI
Dramaturge: ŽELJKA UDOVIČIĆ PLEŠTINA
Set design: MILJENKO SEKULIĆ
Costume design: MARITA ĐOPO
Music: IVANKA MAZURKIJEVIĆ and
DAMIR MARTINOVIĆ MRLE
Idea and realization of the video: IVAN MARUŠIĆ KLIF
Lighting design: ALEKSANDAR ČAVLEK
Set design assistant: ANTUN SEKULIĆ
Scenic movement: ANJA ĐURINOVIĆ

Улоге

Cast

ХРВАТСКА ЛОЛИТА

CROATIAN LOLITA

Николина: АНЂЕЛА РАМЉАК
Иван: МАРО МАРТИНОВИЋ
Ана: БАРБАРА ПРПИЋ
Јеркица: МИЛИВОЈ БЕАДЕР
Сусјед: ДОРИС ШАРИЋ КУКУЉИЦА
Ениса: ХРВОЈКА БЕГОВИЋ
Николинин отац: ФИЛИП НОЛА

Nikolina: ANĐELA RAMLJAK
Ivan: MARO MARTINOVIĆ
Ana: BARBARA PRPIĆ
Jerkica: MILIVOJ BEADER
Neighbour: DORIS ŠARIĆ KUKULJICA
Enisa: HRVOJKA BEGOVIĆ
Nikolina's father: FILIP NOLA

ПОРНО ФИЛМ

PORNOGRAPHIC FILM

Ружа: ЛУЦИЈА ШЕРБЕЦИЈА
Миховил: ФРАНО МАШКОВИЋ
Филип: УГО КОРАНИ
Сусјед: ФИЛИП НОЛА

Ruža: LUCIJA ŠERBEDŽIJA
Mihovil: FRANO MAŠKOVIĆ
Filip: UGO KORANI
Neighbour: FILIP NOLA

ЖЕНА ДЈЕВОЈЧИЦА

GIRL WOMAN

Станка: УРША РАУКАР
Владо: ЗОРАН ЧУБРИЛО
Јанко: ДАДО ЂОСИЋ
Катарина: ЛУЦИЈА ШЕРБЕЦИЈА
Николина: АНЂЕЛА РАМЉАК
Јеркица: МИЛИВОЈ БЕАДЕР
Она која није: КАТАРИНА БИСТРОВИЋ ДАРВАШ

Stanka: URŠA RAUKAR
Vlado: ZORAN ČUBRILO
Janko: DADO ĆOSIĆ
Katarina: LUCIJA ŠERBEDŽIJA
Nikolina: ANĐELA RAMLJAK
Jerkica: MILIVOJ BEADER
The One That is Not: KATARINA BISTROVIĆ DARVAŠ

Представа траје 3 сата с паузом

The play is 3 hours long with an intermission

ПИСАЦ

Фокус Матишића као драматичара је истјерати појединачне фикције на заједнички мегдан; извући их из блиндираних зидова нашег ега и отворити социјалној конфронтацији... За Матишића, као и за Аристотела и грчке трагичаре, људи су првенствено ирационална бића којима је темељни задатак дешифрирати језик властите усамљене ирационалности кроз дијалог с другима.

Наташа Говедић

(предговор књизи Мате Матишића: *Моји шљужи монструми*)

МАТЕ МАТИШИЋ (Ричице крај Имотског, 1965)

Драмски писац, сценариста, композитор и музичар дипломирао је на Правном факултету у Загребу, а послен је као уредник у Драмском програму Хрватскога радија. Свира у џез саставима (*Hot club Zagreb*), наступа на џез концертима и фестивалима те свира неколико народних инструмената: самицу, тамбурицу, бисерницу, бас прим... Драмски првенац *Намијни му, Бруно!* написао је 1985. (праизведен је две године касније под насловом *Бљесак златној зуба*), а до 1999. написао је још пет драмских текстова који су изведени у хрватским позориштима. То су *Легенда о светом Мухли*, *Божјиња бајка* (по мотивима комада *Josef und Maria* аустријског драматичара Петера Туринија), *Цинцо и Маринко*, *Анђели Бабилона те Свећеникова дјеца*. Аутор је *Посмртне трилогије*, коју чине драме *Синови умиру први*, *Жена без тијела* и *Ничији син*. Сценариста је и косценариста филмова *Животи са сирецем*, *Прича из Хрватске*, *Кад мртви зајвејају*, *Фине мртве дјевојке*, *Инфекција*...

Компоновао је музику за већи број филмова (*Како је почео рат* на мом ојоку, *Маршал*, *Свједоци*, *Инфекција*, *Та дивна силитска ноћ*, *Два играча с клупе*...) и позоришних представа (*Цинцо и Маринко*, *Четири сестра*, *Што је мушкарац без бркова*, *Хошел Бабилон*, *Жак и његов тосидар*...). Осим у Хрватској, драме су му извођене у Бугарској, Мађарској, Македонији, Словенији и Русији. Добитник је низа награда за драмске текстове и музику.

РЕДИТЕЉ

За мене је то фантастичан текст, најбољи од свих које је Матишић до сада написао. Он није писан из ракурса политичке и социјалне полемике, него долази изнутра, из утробе, и премда је текст изнимно безобразан, он је истодобно и дубоко моралан. Матишић у њему не проговара само о мафији и криминалу него и о пропасти загребачке буржоазије и умјетника. Тај ме текст подсећа, не по стилу, начину писања и естетици, него по неким митолошким кодovima, на младога Паола Пазолинија, дакле, ићи до краја и показати болно и духовито да живимо као свиње...

ПАОЛО МАЂЕЛИ (Прато/Италија, 1947)

На његов уметнички развој утицао је његов учитељ Ђорђо Стрелер, коме је Мађели био асистент у родном Прату. Почетком 70-тих заједно с Робертом Бенињијем, Памелом Вилорези и Марчелом Бартолијем оснива „Teatro studio del Teatro Metastasio“, где се баве проучавањем култура њима мање познатих простора.

Од 1974. године живи у Београду и започиње сарадњу са свим већим позоришним центрима бивше државе. Већ првом представом постављеном у Београдском драмском позоришту *Вечерас импровизујемо* Л. Пирандела доживео је велики успех те добио награду на сарајевском МЕСС-у. Исте године гостује на Дубровачким летњим играма с Макијавелијевом *Мандраголом* београдског Народног позоришта. Године 1985. настанио се у Загребу, где је ангажован као уметнички директор Загребачког казалишта младих.

Режира готово на свим просторима бивше Југославије, те у Немачкој, Француској, Белгији, Швајцарској, Италији, Венецуели, Колумбији, Мексику, Мађарској и Израелу, Румунији, Индији... Живи између Немачке, Тоскане и Загреба.

Добитник је многих међународних позоришних награда, између осталих и Стеријине награде за режију 2010. (*Барбело, о исима и*

„гјеци Биљане Србљановић, „Гавела“ Загреб). Од 2010. је управник „Teatro stabile della Toscana“ и ванредни професор на АДУ Загреб, на Одсеку за позоришну режију.

РЕЧ ДРАМАТУРШКИЊЕ

Микрокосмос Матишића

„Ја сам онај који јесам“, проговорио је Бог Мојсију из пламтећег грма, поручивши тиме: ја постојим. Назив текста, наше представе *Ја сам она која нисам* сугерира одговор тому горућем грму који наше жене у представи дају: не постојим. Дакле, жена не постоји, или барем нема исту прилику дати опсег властитој егзистенцији који јој припада. Она се, Жена, пита стављајући на коцку властиту судбину, какве су њезине могућности опстанка у данашњем друштву. Подаци нам говоре да је сваке године у свијету убијено око 66 000 жена, а милијуни њих малтретиране су и злостављане у обитељи. Само 11% пронаћу снаге пријавити злостављање. Законодавства се боре с формирањем уредби којима би се једнакоправно осигурала присутност жена у свим професијама те да за исти посао буду једнако плаћене као и њихови мушки колеге. Читав тај конгломерат неправди воли се називати женским пита-

њем. Питањем? Наше жене не питају. Оне показују прстом.

Овај комад обједињује три једночинке којима су наративне линије, мотиви па и заплети повезани главним женским ликовима. Они су покретачи радње и наша редатељско-драматуршка инспирација. Дrame су структурно и жанровски формално-драматуршки одвојене цјелине, но ипак су повезане управо женским ликовима. Оне, жене које нису, имају слободу чак шетати комадима својих супатница.

Прва је *Хрвајска Лолиџа*, друга *Порно филм*, а трећа *Жена гјевојчица*. Представа проговара о трима генерацијама жена: у првој дијелу о младој жени на прагу живота оптерећеној обитељским насљеђем, у другој о зрелој особи (коју отјеловљују чак три жене у једној) у пословном, умјетничком окружењу и трећу жену проналазимо у доби од 65 година у тренутку рекапитулације властитога живота и бијега у глазбу која доноси мир.

Свака од тих жена има свој проблем, своју причу, свој начин борбе са животом, приказујући окружење у којем живе као и даље доминантно мушко друштво. Крхотине тих живота стварају мозаик ове представе.

Но ни мушки протагонисти не пролазе олако. Њима је остављен избор: својим избором или одустају од властите савјести која умјесто посљедње инстанце постаје тек полазном или бирају бити монструми. А махом бирају то друго. Они су дио лицемјерне заједнице којој припадају, у којој егзистирају по увријеженој уврнутој логици

ствари, оној на чија су неписана правила усмјерени, навикли да се људска природа изобличује кад се нађе у раскораку савјест и губитак. Утопију којој би се требали утјецати замјењује новац, недостатак љубави или пак нарцисоидна себељубивост.

Хумором осјенчане ситуације и духовити дијалози препознатљиви свакому, готово типски, отварају и с лакоћом и флуидношћу доносе велике, опће теме које произлазе из саме радње. Појединачне судбине које унаточ хуморним, иронијским интервенцијама скривају особне трагедије, постају јасним одразима глобалних проблема и стварају слику свијета у којему живимо, гдје се отварају и други вјечни мотиви наше садашњости попут корупције, криминала, лицемјерја, послушности и каријеризма унутар друштвено-политичког контекста.

Жељка Удовичић Плештина

КРИТИКА

КАКО ЈЕ МОГУЋЕ ДА ЈЕ СВИЈЕТ ПРЕПУН СРЕТНИХ ДЈЕВОЈЦИЦА И НЕСРЕТНИХ ЖЕНА?

У драматизацији Жељке Удовичић Плештине, Мађелијев редатељски рукопис и даље је јасан и јединствен, он не бјежи од драме, мелодраме, сексуалности, насиља, а све оно што је најтеже у свакој од прича представља на рубу гротеске. У томе су му овдје од велике помоћи видеа Ивана Марушића Клифа, који почињу женом

која је већ прегажена и поражена, да би се из те позиције родиле као јунакиње.

Сценографија Миљенка Секулића сведена је на неколико комада намјештаја и пак-папир у који је „одјевена“ цијела сцена, а тај лако подерив материјал у свакој причи има своје разлоге. Костими Марите Ђопо, од стилизације до потпуног реализма, причу јасно смјештају у наше доба, док се глазба Иванке Мазуркијевић и Дамира Мартиновића растеже од њежности до потпуне агресије.

Бојана Радовић
(*Вечерњи лист*, 25. октобар 2021)

Жене ових играка жртве су својих очева, шефова, супруга, па и властите дјеце, но релативно поједностављене карактеризације премрежене су спиновима, па ликове није могуће посве плошно ишчитавати: прелијепа млада жена није само жртва похлепнога оца који ју подводи као егзотичну плесачицу и проститутку; бескрупулозни бизнисмен није само опасни мафијашки бос чији бројни пословни партнери изненада нестају без трага; чистачица није само жена која је остала без посла па је присиљена сналазити се; окорјела алкохоличарка није тек још једна биједна овисница, а повремено ни сама представа није оно што се испрва чини да јест. Ти су обрати код Мате Матишића углавном у функцији комедије, што је дио препознатљива рукописа тога аутора који хумором маскира озбиљну друштвену критику, изругујући се свему и свима, у једноставно скицираним мозаицима ситуација и карактера.

Геа Влаховић
(*Хина/Јушарњи лист*)

МАФИЈА КАО ВЛАСНИЦА ВЕНЕРИНА БРИЈЕГА

Овдје је секс на разне начине у служби исмијавања актуалних „моралних паника“, а не слободног скакутања по дивљим пропланцима еротске имагинације. Утолико нема сумње да нас је Матишић подучио. Да, женска пасивност је све само не пасивна. А како онда у овим комадима стојимо с директном акцијом, рецимо политичком? Зашто у њима опетовано тријумфира Јеркичина „мафија с људским лицем“? Како то да једино Јеркица срећује запослења, болести, дугове, чак се брине и за труднице? Јесмо ли баш тако сигурни да нема ангажмана изван корупције сустава.

(...) Гледано из те перспективе, можда је Матишићева драма и критика мушке пасивности.

Овдје су на крају комада сви и даље у Јеркичиној шаци и изгледна је једино депресија глумице запослене преко везе. Значи да се фарса затвара у саму себе и не види излаза из главе која гризе властити реп. Но и то је митска слика, а не сецирање конкретних друштвених ситуација. Како год било, *Ја сам она која нисам* поставља и једно уистину радикално питање: којим конвенцијама робујемо. Свима? Или само сексуалнима? Или само онима о којима нам овиси посао? Или митовима о властитој немоћи? Важност овог комада и његов главни интерес утолико уопће не говори о сексуалности, него о самоодузетим слободама. Цензурама. Шутњама.

Зато се немали дио публике ниједном не насмије тијеком изведбе. Та „скамењеност“ и застрашеност многих мушких ликова овог комада другачија је од женског пркоса, „дамске“ емоционалне манипулативности и бурлескног витализма Матишићевих јунакиња. Утолико је пред нама доиста и феминистички комад, усредоточен на разобличење ма чије позиције жртве. Није га лако прихватити као зрцалну слику сувременог социјалног тренутка, али то не значи да драматичар у својој анализи није точан. Но можда се може бити и превише точан; толико форензички заокупљен ситним и крупним злочинима да човјек више не види алтернативне, анархичне просторе људске жудње. Надајмо се да ће их глумачка екипа наставити надописивати овом (понешто тврдоглаво) једнобојном предлошку.

Наташа Говедић
(*Нови лисци*, 25. октобар 2021)

WRITER

МАТЕ МАТИЋИЋ (РИЋИЦЕ БУ ИМОТСКИ, 1965)

A playwright, screenwriter, composer, and musician, graduated from the Faculty of Law in Zagreb. He is the editor of the Drama Program of Croatian Radio. He is a part of jazz groups (*Hot Club Zagreb*), performs at concerts and festivals, and plays several folk string instruments. He wrote his first play *Wink at Him, Bruno* in 1985 and it premiered as *Golden Tooth Reflection* in 1987, and by 1999, he wrote five dramas that were produced in Croatian theatres. Those are *Sf. Muhla Legend*, *Christmas Fairy Tale* (based

on the motifs of the play *Josef und Maria* by Austrian playwright Peter Turrini), *Cinco and Marinko*, *The Angels of Babylon*, and *The Priest's Children*. He also wrote *Posthumous Trilogy: Sons Die First*, *The Bodiless Woman*, *Nobody's Son*. He is the writer and co-writer of movies *Life with My Uncle*, *The Croatian Story*, *When the Dead Sing*, *Fine Dead Girls*, *Infection*, etc.

He composed music for numerous movies (*How the War Started on My Island*, *The Marshall*, *The Witnesses*, *Infection*, *A Wonderful Night in Split*, *Two Players from the Bench*, etc.) as well as theatre plays (*Cinco and Marinko*, *The Fourth Sister*, *What Is a Man Without a Moustache*, *Hotel Babylon*, *Jacque*, and *His Master*, etc.). All his dramas have been staged in different Croatian theatres, as well as in Bulgaria, Hungary, Macedonia, Serbia, Slovenia, Lithuania and Russia. He has won several awards and recognitions for dramatic texts and music.

DIRECTOR

PAOLO MAGELLI (PRATO, ITALY, 1947)

His artistic development was influenced by his mentor, Giorgio Strehler since Magelli was his assistant in his hometown of Prato. At the beginning of the 1970s, together with Roberto Benigni, Pamela Villoresi, and Marcello Bartoli, he starts Teatro studio del Teatro Metastasio where they explore cultures of the less known areas.

Since 1974, he has been living in Belgrade, where he starts collaborating with all the major theatric centers of SFRY. His very first play in the Belgrade Drama Theatre, *Tonight We Improvise* by Luigi Pirandello, becomes quite successful and won him the award at the MESS International Theatre Festival in Sarajevo. That same year, his production of Machiavelli's *The Mandrake* by the National Theatre in Belgrade is performed at the Dubrovnik Summer Festival. In 1985, he moves to Zagreb where he works as an art director in the Zagreb Youth Theatre.

He has directed plays all over SFRY, as well as in Germany, France, Belgium, Switzerland, Italy, Venezuela, Colombia, Mexico, Hungary, Israel, Romania, India, and other places. He is currently living between Germany, Tuscany, and Zagreb, where he moved to at the end of 1985.

He won several international theatre awards, including the Sterija Festival Award for direction in 2010 (*Barbelo, on Dogs and Children* by Biljana Srbljanović,

performed by Gavella Drama Theatre Zagreb). Since 2010, he has been the director of Teatro Stabile Della Toscana, as well as a professor at the Academy of Dramatic Art in Zagreb, in the Theatre Direction Department.

REVIEWS

HOW CAN THE WORLD BE FULL OF HAPPY GIRLS AND UNHAPPY WOMEN?

In the dramatization of Željka Udovičić Pleština, Magelli's directorial manuscript is still clear and unique – it does not run away from drama, melodrama, sexuality, violence, and everything that is most difficult in each of the stories is on the verge of grotesque. He gets a lot of help from the videos by Ivan Marušić Klif, which begin with a woman who has already been run over and defeated, to be born as heroines from that position later on.

The scenography of Miljenko Sekulić has been reduced to several pieces of furniture and wrapping paper in which the entire stage is "dressed", and this easily torn material has its reasons in each story. Marita Čopo's costumes place the story in our time, from stylization to complete reality, while the music of Ivanka Mazurkijević and Damir Martinović stretches from tenderness to complete aggression.

Bojana Radović
(*Večernji list*, 25th October 2021)

MAFIA AS THE OWNER OF THE MONS PUBIS

Here, sex is used to ridicule the current "moral panic", and not free hops on the wild glades of erotic imagination. Matišić has taught us that very well. Yes, the female passivity is anything but passive. And then, how do we stand in these pieces with direct action, say political? Why does Jerkica's "mafia with a human face" repeatedly triumph in them? How is it that only Jerkica takes care of jobs, illnesses, debts, and even takes care of pregnant women? Are we just as sure that there is no engagement outside of system corruption?

(...) Viewed from that perspective, Matišić's drama can be seen as a critique of male passivity. Here, at the end of the play, everyone is still in Jerkica's hand and the only thing that seems to be certain is the depres-

sion of the actress who was employed unfairly. It means that the farce closes in on itself and sees no way out of the head biting its tail. But it is also a mythical picture, not a dissection of specific social situations. Either way, *I'm That I'm Not* asks one truly radical question: what conventions do we enslave? To all? Or just sexual? Or just those on whom our business depends? Or myths about one's helplessness? The importance of this piece and its main interest is not so much about sexuality at all, but about self-deprived freedoms. Censorship. Silence.

That is why a large part of the audience never laughs during the performance. The "petrification" and intimidation of many male characters in this play are different from female defiance, "ladies'" emotional manipulation, and burlesque vitality of Matišić's heroines. To that extent, we are indeed facing a feminist piece, focused on exposing anyone's position as a victim. It is not easy to accept it as a mirror image of the contemporary social moment, but this does not mean that the playwright is not accurate in his analysis. But one can be too accurate; so forensically preoccupied with petty and major crimes that one no longer sees the alternative, anarchic spaces of human desire. Let us hope that the cast will continue to add them to this (somewhat stubborn) one-color template.

Nataša Govedić
(*Novi list*, 25th October 2021)